

УДК 349.3

<https://doi.org/10.34142/23121661.2023.38.27>orcid.org/0000-0002-7217-7329

© Гоц-Яковлєва О.В., 2023

О.В. Гоц-Яковлєва**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГРОШОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ****O. Hots-Yakovlieva****SOME ASPECTS OF THE FINANCIAL
SUPPORT OF EMPLOYEES OF THE
NATIONAL POLICE OF UKRAINE**

Анотація. У статті досліджені питання, пов'язані з грошовим забезпеченням працівників Національної поліції України як складовою соціального захисту поліцейських. Висвітлення цих аспектів важливе, оскільки підтримання публічної безпеки і порядку є однією з пріоритетних задач у державі, особливо в період воєнного стану. Зважаючи на специфічні умови несення служби поліцейськими, державі слід звернути увагу на рівень службової винагороди для них. Зазначено, що соціальний захист поліцейських становить систему заходів із надання пільг, послуг, матеріального забезпечення, зокрема грошового забезпечення. Констатовано, що проведені в Україні реформи щодо захисту поліцейських позитивно позначилися й на діяльності поліції загалом.

Проаналізовано нормативно-правові акти національного законодавства, які регулюють виплату грошового забезпечення та з'ясовано, що деякі з доплат, які є його складниками, мають тимчасовий характер, оскільки пов'язані з введенням воєнного стану в нашій державі. Зауважено, що змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 7 липня 2022 року № 793 жодна зі складових грошового забезпечення не скасована, змінено лише підходи до виплат додаткових нагород, які дозволять здійснювати виплати особовому складу залежно від складності виконуваних завдань.

Зроблено висновок, що грошове забезпечення є однією з важливих гарантій в системі соціального захисту працівників Національної поліції України, а його розмір дає працівникові певний рівень мотивації виконувати свої обов'язки сумлінно й ефективно. Але слід вдосконалювати національне законодавство, урахувуючи досвід європейських країн, де грошовому забезпеченню поліцейських приділено особливу увагу, адже для ефективного та оперативного функціонування поліцейських підрозділів важливим є надання їхнім співробітникам гідного матеріального забезпечення.

Підсумовано, що необхідним є внесення змін до відповідного законодавства України, а саме розширення переліку надбавок, які входять до грошового забезпечення поліцейських, оскільки це буде мати позитивні наслідки, зокрема подолання корупції серед працівників

поліції, забезпечення належного рівня життя цих працівників та формування престижу професії поліцейського.

Ключові слова: Національна поліція України, соціальний захист, діяльність поліції, грошове забезпечення, базовий розмір винагороди, додаткові види грошового забезпечення, соціальне забезпечення, поліцейські, матеріальне забезпечення, надбавки, соціальна захищеність, член сім'ї.

Annotation. The article examines the issues related to the financial support of employees of the National Police of Ukraine as a component of their social protection. Highlighting these aspects is important, since maintaining public safety and order is one of the priority tasks in the state, especially during martial law. Considering the specific conditions of police service, the state should pay attention to the level of their remuneration.

It is noted that social protection of police officers constitutes a system of measures for the provision of benefits, services, material support, in particular monetary support.

It was noted that the reforms carried out in Ukraine regarding the protection of police officers had a positive effect on the activities of the police as a whole. The national legislation, which regulate the payment of monetary support, was analyzed. It was found that some of the additional payments as components of such support are of a temporary nature. They are related to the introduction of martial law in our country.

It is noted that the changes made by the Cabinet of Ministers of Ukraine Resolution No. 793 dated July 7, 2022 did not cancel any of the components of the financial support. Only the approaches to the payment of additional awards were changed, which will allow to provide payments to personnel depending on the complexity of the tasks performed.

It was concluded that the financial support is one of the important guarantees in the system of social protection of employees of the National Police of Ukraine. Its amount gives the employee a certain level of motivation to perform his/her duties conscientiously and effectively. But national legislation should be improved, taking into account the experience of the European countries, where special attention is paid to the financial support of police officers. For the effective and efficient functioning of police units, it is important to provide their employees with decent financial support.

It was concluded that it is necessary to make changes to the relevant legislation of Ukraine, namely, to expand the list of allowances included in the financial support of police officers. That will have positive consequences, in particular, overcoming corruption among police officers, ensuring the proper standards of living of these officers and building the prestige of the profession.

Key words: National Police of Ukraine, social protection, police activity, financial support, basic amount of remuneration, additional types of financial support, social security, police, material support, allowances, social security, family member.

Постановка проблеми. Підтримання публічної безпеки й порядку завжди було однією з пріоритетних задач державі. Особливо важливим це є зараз, у період воєнного стану. Відповідні функції виконує Національна поліція України [1]. Діяльність поліції пов'язана з високим психоемоційним навантаженням, інтенсивністю та ризиком для життя й здоров'я. Така специфіка служби вимагає підвищення матеріального та соціального захисту поліцейських, зокрема розмір та складові грошового забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням правового регулювання соціального захисту поліцейських приділено достатньо уваги вітчизняних вчених, які виклали свої наукові розвідки не лише в статтях (Х.З. Босак [2], М.І. Іншин [3], М.В. Калашник [4], О.Й. Хомин, А.І. Бутрин [5] та інші), а й в дослідженнях (К.Ю. Мельник [6]). Різні аспекти правового регулювання грошового забезпечення поліцейських також знаходяться в площині наукових інтересів науковців (С.М. Бортник [7], О.Д. Марусевич [8] та інші). Але залишається ще питання в цій сфері, які або потребують уточнення, або не досліджені зовсім.

Мета цієї статті полягає в тому, щоб проаналізувавши складові грошового забезпечення українських та європейських поліцейських, виявити можливості для вдосконалення цього виду службового доходу в Україні.

Виклад основного матеріалу. Говорячи про соціальний захист поліцейських, треба виходити з загального його значення, що становить систему заходів із надання матеріального забезпечення, пільг, послуг.

Так, М.В. Калашник зазначає, що соціальне забезпечення працівників поліції – це «сукупність юридичних норм і гарантій, спрямованих на регламентацію професійної діяльності Національної поліції за рахунок коштів Державного бюджету в напрямках соціальної та матеріальної підтримки працівників поліції у зв'язку із втратою ними працездатності, інвалідністю, настанням пенсійного віку, професійними захворюваннями й іншими обставинами, передбаченими спеціальними законами» [4, с. 66]. Також не можна не погодитися з його думкою про те, що належне грошове утримання та забезпечення іншими матеріальними благами є однією з головних вимог забезпечення якості працівників поліції. До того ж, думається, установлення грошового забезпечення високого рівня запобігатиме зловживанню службовим становищем із боку поліцейських та сприятиме їхньому психологічному спокою.

О.Д. Марусевич зауважує, що «проведення комплексу реформ в Україні закономірно позначилося й на діяльності Національної поліції та безпосередньому захисті поліцейських» [8, с. 90]. Мається на увазі збільшення грошового забезпечення (що, до речі, вимагає від держави ряд подальших дій у сфері соціального захисту – наприклад, перерахунок пенсій пенсіонерам органів внутрішніх справ).

Для того, щоб повною мірою визначити сутність та значення грошового забезпечення поліцейських, треба проаналізувати нормативно-правові акти, які регулюють його виплату. Насамперед це Закон України «Про національну поліцію», де в ст. 94 зазначено, що розмір грошового забезпечення «визначається Кабінетом Міністрів України залежно від посади, спеціального звання, строку служби в поліції, інтенсивності та умов служби, кваліфікації, наявності наукового ступеня або вченого звання» [1]. У постанові Кабінету Міністрів

України «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» від 11 листопада 2015 року № 988 розкривається зміст грошового забезпечення, тобто що воно складається з «посадового окладу, окладу за спеціальним званням, щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, які мають постійний характер), премії та одноразових додаткових видів грошового забезпечення» [9]. Критерії виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції України містяться в Порядку та умовах виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України 6 квітня 2016 року № 260 [10]. Із введенням у нашої країні воєнного стану 28 лютого 2022 року уряд прийняв постанову № 168 «Питання деяких виплат військово-вослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» [11], з подальшими змінами, унесеними постановою Кабінету міністрів України від 7 липня 2022 року № 793 [12]. Слід зауважити, що цими змінами не скасована жодна зі складових грошового забезпечення. Вони стосуються лише іншого підходу до виплати додаткової винагороди. Так, «запроваджено норму виплати до 30 тис. гривень пропорційно часу служби в розрахунку на місяць, а також залежно від місця несення служби та району ведення бойових дій. Саме це дозволить застосувати справедливий підхід до оплати праці та усунути зрівнялівку, здійснювати виплати особовому складу залежно від складності виконуваних завдань» [13].

Проаналізувавши наведені нормативно-правові акти, можна дійти висновку, що грошове забезпечення є однією з важливих гарантій у системі соціального захисту працівників Національної поліції України, а його розмір дає працівникові певний рівень мотивації виконувати свої обов'язки сумлінно й ефективно. Але ж слід дивитися далі в майбутнє, коли дія воєнного стану скінчиться й відпадуть підстави для відповідних виплат. А тоді знову оплата праці поліцейського буде суттєво нижчою, ніж, скажімо, заробітна плата європейських поліцейських.

У країнах Європи грошовому забезпеченню поліцейських приділяється особлива увага. Адже для ефективного та оперативного функціонування поліцейських підрозділів важливим є надання їхнім співробітникам гідного матеріального забезпечення. Це насамперед є не тільки матеріальним, а й моральним стимулом та формує високий авторитет професії поліцейського. У розвинутих європейських країнах заробітна плата поліцейських зазвичай перевищує заробітну плату промислових робітників на 20-50 % [14, с. 238-256]. Зазвичай вона залежить від посади, рангу, кваліфікації, складності виконуваних функцій, іноді – від сімейного стану, стажу роботи тощо. Так, наприклад, у

Німеччині грошове забезпечення поліцейських складається з основного та службового окладів, а також із різноманітних надбавок, зокрема спеціальної надбавки за наявність дітей [15]. На нашу думку, українському законодавцеві теж слід включити таку надбавку в структуру грошового забезпечення працівників Національної поліції України, підвищивши таким чином рівень соціальної захищеності не тільки самих поліцейських, а й членів їхніх сімей.

У Португалії законодавець також приділяє особливу увагу саме грошовому забезпеченню поліцейських. Декрет-закон «Про статус поліцейських» від 14.10.2009 № 299/20091 містить усі види надбавок та премій, на які мають право працівники під час виконання службових обов'язків [16]. Так, до базового розміру винагороди додаються надбавки за службу в силах безпеки, спеціальна службова надбавка для працівників, які підвищили свою кваліфікацію на спеціалізованих курсах поліції, надбавка за патрулювання, за змінну роботу та роботу в чергових групах, командирська надбавка та надбавка за місце проживання, яка надається поліцейському у випадках, коли відсутня можливість забезпечити службовця житлом коштом держави. Вбачається доцільним розширити передбачені національним законодавством України види надбавок до основного грошового забезпечення поліцейських, що підвищило б їхню мотивацію до виконання своїх службових обов'язків.

Висновки. Підбиваючи підсумки слід зазначити, що держави західної Європи створюють для поліцейських не тільки моральні, а й матеріальні стимули для підвищення ефективності їхньої роботи. Наслідком цього є, з одного боку, – подолання корупції серед працівників поліції, а з іншого – забезпечує належний рівень життя цих працівників та формує повагу до професії поліцейського серед населення.

Ураховуючи вищезазначене, необхідним є внесення змін до відповідного законодавства України, а саме – розширення переліку надбавок, що належать до грошового забезпечення поліцейських.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
2. Босак Х. 3. Щодо вдосконалення соціального захисту співробітників органів внутрішніх справ України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. № 4. С. 154–166.
3. Іншин М. І. Сутність і значення соціального забезпечення працівників поліції в сучасних умовах. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2015. Вип. № 4/2015. С. 269–277.
4. Калашник М. В. Соціально-правові гарантії забезпечення діяльності органів поліції. Європейські перспективи. 2017. № 1. С. 64–68.
5. Хомин О. Й., Бутрин А. І. Правова основа соціального захисту працівників правоохоронних органів України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 2. С. 132–140.
6. Мельник К. Ю. Соціально-правовий захист працівників

органів внутрішніх справ (проблеми теорії та практики) : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2002. 202 с. **7.** Бортник С. М. Проблеми правового регулювання грошового забезпечення поліцейських. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 48. Т. 1. С. 133–137. **8.** Марусевич Д. О. Сучасний стан та перспективи подальшого розвитку системи грошового забезпечення поліцейських. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. № 6. Т. 2. С. 89–91. **9.** Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 988. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2015-%D0%BF#Text>. **10.** Порядок та умови виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України 06.04.2016 № 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0669-16#n14/> **11.** Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text>. **12.** Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 168. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2022. № 793. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/793-2022-%D0%BF#Text>. **13.** Роз'яснення постанови № 793 про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» від 07.07.2022. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/rozyasnennya-postanovi-793-pro-vnesennya-zmini-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-168-pitannya-deyakix-viplat-viiskovosluzbovcyam-osobam-ryadovogo-i-nacalnickogo-skladu-policeiskim-ta-yix-sim>. **14.** Банчук О.А. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство: навч. пос. Київ: 2013. 588 с. **15.** Beamtenversorgungsgesetz Inder Fassung der Bekanntmachung vom. 16. März 1999 (Bundesgesetzblatt 1. IS. 322, 847, 2033). **16.** Decreto-Lei da República Portuguesa n.º 299/20091 sobre o estatuto dos agentes da policia URL: https://www.congreso.es/docu/docum/ddocum/dosieres/sleg/legislatura_10/spl_72/pdfs/28.pdf.